

**SÄKERHETS- OCH
INTEGRITETSSKYDDSNÄMNDEN**

Yttrande

2022-03-23

Dnr 17-2022

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L5@regeringskansliet.se

Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100)

Ju2022/00065

Säkerhets- och integritetsskyddsmyndigheten har anmodats att yttra sig över innehållet i rubricerad utredning.

Nämnden har granskat förslagen främst med utgångspunkt från sin uppgift att ur ett rättssäkerhets- och integritetsskyddsperspektiv utöva tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet.

Utredningen har på ett förtjänstfullt sätt gjort en översyn av förverkandelagstiftningen och nämnden anser särskilt att de förslag till systematisering som lämnats är bra. Nämnden vill emellertid framföra följande synpunkter.

Självständigt förverkande av brottsvinster

Den nya förverkandeformen självständigt förverkande av brottsvinster är långtgående och innebär enligt nämnden risker för omotiverade intrång i enskildas integritet. Genom förslaget att egendom ska kunna förverkas om det är visat att den härrör från *brottslig verksamhet*, utan att det finns ett förverkandeutlösande brott, tas ytterligare ett steg bort från kravet på koppling till ett brott.

Begreppet brottslig verksamhet ska enligt utredningen (s. 529) förstås i bred mening och innefatta brottslig aktivitet i någon form, vilken det än är. Det centrala för åklagaren i en utredning om självständigt förverkande blir att visa på omständigheter hänförliga till egendomen och dess innehavare och inte på den brottsliga verksamheten. Att åklagaren inte behöver precisera eller alls ange vilken typ av brottslig verksamhet egendomen härrör från öppnar enligt nämnden upp för otydlighet och en rättsosäker tillämpning. Det hade varit önskvärt att det i utredningen funnits överväganden angående alternativa sätt att utforma den nya förverkandeformen.

Det anges vidare i utredningen (s. 488) att det vid den nya förverkandeformen inte ska vara möjligt för myndigheterna att ge sig ut på s.k. *fishing expeditions*, det vill säga att inleda en utredning där myndigheterna letar efter tillgångar och därefter undersöker om en viss tillgång kan knytas till en inte närmare preciserad brottslighet. Mot bakgrund av bestämmelsens utformning och syfte ser nämnden en risk för att de brottsbekämpande myndigheterna i praktiken kommer att använda ett sådant arbetssätt. Särskilt mot bakgrund av det låga krav som uppställs för att inleda en utredning.

Särskilt om barn och unga

Nämnden ställer sig i grunden positiv till åtgärder som syftar till att förhindra att barn utnyttjas och rekryteras in i kriminalitet. Det är emellertid tydligt att förslagen inkräktar på det enskilda barnets integritet. Det framhålls även i utredningen (s. 480 f.) att så är fallet.

Idag är det enligt 36 kap. 13 § brottsbalken möjligt att förverka egendom från personer under 15 år som begått brott, under förutsättning att det är skäligt. Tvångsmedel får endast användas mot misstänkta under 15 år om det finns särskilda skäl, se 36 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Om utredningens förslag implementeras kommer det vara möjligt att förverka brottsvinster och i vissa fall använda tvångsmedel som beslag och kroppsvisitation mot barn, utan krav på att barnet är misstänkt för brott eller har någon koppling till den brottsliga verksamheten. Nämnden anser att det krävs noggranna överväganden och ett vidgat underlag avseende behovet innan man genomför en så genomgripande förändring.

Detta yttrande har beslutats av Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. I beslutet har Gunnel Lindberg (ordförande), Barbro Thorblad, Anti Avsan, Charlotta Bjälkebring Carlsson, Matheus Enholm, Elisabeth Falkhaven, Eva Flyborg, Christina Linderholm, Olle Sandahl och Björn von Sydow deltagit. Föredragande har varit Johanna Herder Toll.

Gunnel Lindberg